

Lempäälän kunta
Lupapiste

Lausuntopyyntönnä 28.3.2025

LEMPÄÄLÄ, LAHDENKYLÄNTIE 107B (418-402-7-25), POIKKEAMISLUPAHAKEMUS

Pirkanmaan maakuntamuseolta pyydetään lausuntoa otsikossa mainitusta poikkeamislupahakemuksesta. Tutustuttuaan sille toimitettuun aineistoon alueellinen vastuumuseo toteaa seuraavaa.

Hakija haluaa erottaa omistamastaan tilasta määräalan, ja rakentaa sille yksikerroksisen, puuverhoillun, harjakattoisen asuinrakennuksen sekä talousrakennuksen. Uusi pientalo sijoittuisi n. 40–50 metrin päähän olemassa olevasta asuinrakennuksesta, sen lounaispuolelle, ja 40 metrin päähän rantaviivasta. Asemapiirustukseen on merkitty rakennuksen päätyyn varaston sekä ilmeisesti autotallin ja autokatoksen käsittävä rakenne. Muuta talousrakennusta asemapiirustukseen ei ole merkitty. Osa olemassa olevasta talousrakennuksesta purettaisiin.

Hanke sijoittuu valtakunnallisesti arvokkaan Vesilahden kulttuurimaisema-alueen reunalle (*Pirkanmaa, Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, VAMA 2021* / Ympäristöministeriö ja SYKE). VAMA-alueen keskeisiä arvoja ovat mm. pitkät ja ehyet näkymät peltojen yli vesistöalueille, perinteistä asutusrakennetta hyvin noudattava asutus sekä maisemalliset arvokohteet, kuten useat keskiajalta periytyvät kylät.

Lisäksi kiinteistö sijaitsee rakennetun ympäristön ja kulttuurimaiseman maakunnallisesti merkittävällä Aimalan-Nurmen kulttuurimaisema-alueella. Aimalan ja Nurmen asutus on Lempäälän vanhinta. Kylien asema oli keskeinen etenkin 1400-luvulle asti, jolloin kirkko sijaitsi Aimalassa. Alueen maisemakuva on vaihtelevaa ja tiestö on pääpiirteissään säilyttänyt perinteiset linjauksensa. Peltomaisemat avautuvat suurelta osin järvelle. Erityisen edustavia näkymiä on Lahdenkylän raitilla Ollilan ja Päivölän kohdalla. Alueella on säilynyt perinteistä rakennuskantaa myös Penttilässä, Kierikassa, Käyrässä, Tappurassa, Kärppälässä ja Nurmelankulmalla Tupalassa ja Korpelessa. (*Kulttuurimaisemat 2016 Pirkanmaan maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaat maatalousalueet* / Pirkanmaan liitto). Penttilän pihapiiri on lisäksi osoitettu maakuntakaavassa maakunnallisesti merkittäväksi rakennetun kulttuuriympäristön kohteeksi, ja se sisältyy Vesilahden ja Lempäälän kartanot ja suurtilat -kokonaisuuteen (*Pirkanmaan maakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt 2016* / Pirkanmaan liitto).

Alueella on voimassa Säijän-Nurmen-Kuokkalan-Hollonnokan osayleiskaava (1992), jossa rakennuspaikka on osoitettu yhden kiinteistön käsittäväksi AP-korttelialueeksi. Lahdenkyläntien varteen on sen pohjoispuolelle osoitettu AP-2-alue, jossa sijaitsee jonkin verran eri-ikäisiä omakotitaloja. Strategisessa yleiskaavassa (2019) Lahdenkylä on osoitettu kehittyväksi nauhataajamaksi, jota koskevissa kaavamääräyksissä

velvoitetaan huomioimaan kulttuuriympäristö. Alue on osoitettu myös kulttuuriympäristön merkittävaksi arvoalueeksi, jolle sijoittuu kulttuuriympäristön merkittävä helmi. Kaavamääräysten mukaan *alueella tapahtuva kehittäminen on sovitettava arvokkaan maiseman ja/tai kulttuuriympäristön vaatimuksiin. Alueen arvot huomioidaan alueelle kohdistuvassa suunnittelussa voimavarana tukien mahdollisuuksien mukaan arvojen säilymistä.*

Peruskartta- ja ilmakuva-aineiston perusteella olemassa oleva rakennus on valmistunut vuosien 1980–1991 välisenä aikana ja talousrakennus myöhemmin 1990-luvulla. Lahdenkyläntien varren AP-alueen eteläpuoliselle vanhalle kyläpellolle on rakennettu muutamia uusia pientaloja 2010–2020 luvulla.

Haettava rakennuspaikka sijaitsee Penttilän tilaan kuuluneen valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen lukeutuvan peltoalueen laidalla, mutta väliin jää tie ja tien varren harvahko puurivi. Pirkanmaan maakuntamuseo toteaa, että koska hankke sijoittuisi välittömästi olemassa olevan pihapiirin viereen, suunnitelmien mukainen rakentaminen ei vaikuttaisi ratkaisevasti maisema-alueen arvoihin ja sitä voidaan näin ollen pitää periaatteessa mahdollisena.

Pirkanmaan maakuntamuseo painottaa kuitenkin, että täydennysrakentamisen sijoittelu valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaan kulttuurimaiseman alueella, jonne kohdistuu jatkuvaa rakentamispainetta, tulisi ratkaista ensisijaisesti kaavoituksen keinoin, ei poikkeamis- tai sijoittamisluvilla. Mikäli hanketta kuitenkin edistetään poikkeamisluvalla, tulisi talousrakennus / autotalli ja -katosyhdistelmä toteuttaa asuinrakennuksesta erillisenä. Riittävän suojapuuston istuttaminen VAMA-alueeseen kuuluvan peltoaukean puoleiselle rajalle tulisi myös varmistaa maisemavaikutusten minimoimiseksi.

Jos hankkeeseen liittyvien kaivutöiden yhteydessä tavataan nokista tai punertavaa maata, hiiltä, kiveystä, kivi- tai tiilimuurausta, lahonnutta puuta, muita merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä tai arviolta yli 100 vuotta vanhoja esineitä, tulee työt kyseiseltä kohdalta keskeyttää ja ilmoittaa asiasta välittömästi Pirkanmaan maakuntamuseoon (Muinaismuistolaki 14 ja 16 §). Muilta osin Pirkanmaan maakuntamuseolla ei ole poikkeamislupahakemuksesta arkeologisen kulttuuriperinnön osalta huomautettavaa.

Lupapäätös pyydetään toimittamaan Pirkanmaan maakuntamuseolle tiedoksi. Myös mahdollinen rakentamislupa-aineisto tulee toimittaa Pirkanmaan maakuntamuseolle lausuntoa varten.

Kulttuuriympäristöpäällikkö

Anna Lyyra-Seppänen

Tutkija

Kirsi Maria Luoto

Tiedoksi: Pirkanmaan liitto; Pirkanmaan ELY-keskus/Y-vastuualue/Yhdyskunnat ja luonto;
Museovirasto/Kulttuuriympäristöpalvelut

KML/a-II/kml